

Met Evert Snel naar Fazioli

Il Giardino della Serenissima

Niet verwonderlijk dat ook restauranthouders gecharmeerd zijn van deze poëtische bijnaam van het stadje Sacile, vijfenzeventig kilometer ten noorden van Venetië. Al sinds de vijftiende eeuw werd Sacile zo genoemd: de tuin waar de edellieden van de 'Meest Serene Republiek van Venetië' hun zomervakanties doorbrachten. De nabijheid van Venetië zorgde voor generaties van de fijnste ambachtslieden en meubelmakers. Dit huwelijk van cultuur en vakmanschap bleek ook voor de Fazioli pianofabriek de ideale vestigingsplaats en het betoverende stadsbeeld met het Dogenpaleis en de San Marco siert zelfs, in de versie van de schilder Canaletto, het Ferrari-rode Fazioli-model Marco Polo, genoemd naar een beroemde zoon van Venetië uit de dertiende en veertiende eeuw.

FRANCO ZANUSSI

Een blik in de smetteloze fabriek

In april organiseerde Evert Snel een reis naar Sacile, om zijn klanten in de gelegenheid te stellen de fabriek van Fazioli te bezoeken. Maar er stond nog meer op het programma, een bezoek aan Imola en aan Venetië. Tenslotte maakte een wijnproeverij de ook in culinair opzicht hoogstaande reis tot een feest. Of zoals een van de gasten het treffend samenvatte in zijn dankwoord bij de laatste lunch in Venetië: 'Als je iets wilt verkopen dan fêteer je je gasten in de hoop ze over de streep te trekken. Wij hebben echter allemaal al iets gekocht bij Evert Snel en dat gaat gemiddeld toch wel enkele generaties mee. De kans dat wij binnenkort weer een vleugel zullen kopen is vrij gering.' Deze deelnemer verklaarde het hoe en waarom van deze reis met de opmerking dat het centrum van Bourgondië kennelijk dus toch in Werkhoven ligt...

Lucky Number

Evert Snel combineerde ondertussen het aangename met het nuttige. Al voordat het gezelschap op het vliegveld in Venetië arriveerde, was hij samen met zoon Maarten met de auto vooruit gereisd om in Venetië een vleugel af te leveren voor een bijzonder project van kunstenaar Tineke Smit en pianiste Marynka Nicolai in het Venetiaanse Palazzo Bembo. Maar ook om op de terugreis een nieuwe vleugel van Fazioli mee te nemen voor in de toonzaal in Werkhoven. Daarvoor was pianist Jacob Bogaart meegereisd naar Sacile. Voor hem was de selectie van de vleugel ook een bijzondere project, want hij doet dat meestal samen met Evert Snel of met een directeur van een concertzaal. Nu waren er dertig toehoorders en voor de gelegenheid gaf hij uitleg over hoe de klank op een

Fazioli met de gasten uit Nederland en België

vleugel met boventonen en het pedaal tot stand komt. Hij demonstreerde de verschillen en uiteindelijk mocht ook het reisgezelschap, waaronder verschillende trotse bezitters van een Fazioli, hun voorkeur kenbaar maken. Bij het begin van de selectie vertelde Paolo Fazioli nog hoe ooit een Chinese dame meer belang hechtte aan de betekenis van de cijfers in het serienummer dan aan klank en speelwijze. Ze koos ongezien een vleugel met haar 'lucky number'.

Creativiteit

Evert Snel, die na 45 jaar in de business, afgelopen september een stapje terugdeed en de dagelijkse leiding van zijn bedrijf overliet aan zijn beide zonen Maarten en Egbert, was vanaf het eerste moment dat hij kennismakte met Fazioli, rond 1984 op de Frankfurter Musikmesse, diep onder de indruk van het vakmanschap en de afwerking: 'Fazioli kan de vergelijking met ieder ander merk doorstaan.' Een paar jaar later werd Snel de importeur in Nederland van Fazioli. Aanvankelijk was hij wel een beetje sceptisch, of in ieder geval gefascineerd door het logo met 'rare A in de naam, het leek wel spijkerschrift of iets Grieks.' Nu tijdens de lunch voor het bezoek aan de fabriek glimlacht Fazioli. 'Ik wilde

Een impressie uit de fabriek

FRANCO ZANUSSI

alles meteen perfect hebben en ik begon met het logo. Ik betaalde een fortuin aan de beste designer die ik kon vinden, maar verder had ik nog helemaal niks. Het gaat om het idee en de creativiteit. De levensfilosofie van mijn familie is creativiteit.' Zelf studeerde Paolo Fazioli ook piano en compositie aan diverse conservatoria, vormde een team van experts en bouwde zijn fabriek naast de meubelfabriek van zijn familie. In de tijd dat Evert Snel kennis maakte met Fazioli waren er ook beroemde pianisten die de vleugels van Fazioli ontdekten: Aldo Ciccolini, Alfred Brendel, Martha Argerich, Vladimir Ashkenazy, Lazar Berman, Nikita Magaloff, Louis Lortie. Fazioli: 'Ja we hadden vrijwel onmiddellijk succes en ik ben mijn familie dankbaar. De familie was mijn leerschool, daar ben ik opgeleid en ik heb veel geluk gehad. Creatief zijn maakt je gelukkig. Ik heb veel nieuwe zaken uitgevonden, ze zijn ook bijna allemaal gekopieerd door anderen. Ik wilde altijd iets nieuws maken, iets toevoegen. Niets is onmogelijk. Bij problemen zie je misschien niet altijd meteen de oplossing, maar dan moet je maar wat beter je best doen. Onmogelijk bestaat niet in mijn woordenboek.' Zijn klankideaal is een heldere, zangrijke en transparante toon. Ook een grote toon, een draagkracht die met gemak een concertzaal vult.

Pronkjuweel

Snel neemt zijn hoed diep af voor Fazioli: 'Het is een prestatie van formaat dat hij een vleugel heeft gebouwd die in het topsegment met Steinway, Bechstein, Bösendorfer en Yamaha kan meekomen. Dat is vreselijk knap, er is geen ander voorbeeld op dat niveau.' In de fabriek wordt dat bevestigd. Er heerst een opvallende rust en daar zou je uit kunnen afleiden dat hier voor alles de tijd wordt genomen. Dat is ook zo, vooral voor het laten rusten van het hout maar toch produceren hier zo'n vijftig medewerkers elk jaar 140 vleugels in zes verschillende modellen: F156, F183, F212, F228, F278 en tenslotte het pronkjuweel, de F308, met een gewicht van maar liefst 690 kilo, gebouwd voor zeer grote zalen en met een vierde pedaal, uitgevonden door Fazioli, dat de hamers dicht bij de snaren brengt, waardoor zachter spelen mogelijk wordt zonder het dempende effect van het normale linkerpedaal. Ook is de diepgang van de toets met dit pedaal minder groot zodat glissando's gemakkelijker worden.

Stradivarius

Zoon Luca Fazioli geeft de rondleiding door de fabriek, waar overall een constante luchtvochtigheid van 50% heerst. De zorg die wordt besteed aan de conditie van het hout is werkelijk voorbeeldig. De rim bestaat uit twee delen, de buitenste van esdoorn en de binnenste van mahonie. Dit hout krijgt nadat het in de vorm is gebogen zes maanden tijd om te rusten. De binnenzijde wordt uiteindelijk bekleed met mooi fineer, de signatuur van Fazioli. Machines worden in het hele proces zeer spaarzaam gebruikt, er is een machine om snaren te spinnen, maar ook hierbij komt het vooral aan op handwerk. Volledig machinaal worden wel de grote

oppervlakken van de klep van de vleugel gepolijst, belangrijk vanwege de projectie van de klank.

Het hout voor de zangbodem is gemaakt van elastische rode spar afkomstig uit de Val di Fiemme, ten noordwesten van Sacile, waar ook Stradivarius naar verluid zelf zijn hout haalde. Het wordt eerst nog een jaar weggelegd in de fabriek. Daarna worden de zorgvuldig geselecteerde planken samengevoegd en wordt met een zelf ontworpen machine waarmee de druk op verschillende plaatsen heel precies kan worden gedoseerd, de kam erop gelijk. Daarna wordt het hout nog eens anderhalf jaar rust gegund in een speciale droogruimte. Er wordt geen enkel risico genomen en de zangbodem wordt tenslotte zo gemontereerd dat deze maximaal kan trillen.

Nu experimenteert Fazioli met een zangbodem uit drie lagen, waardoor de kans op scheuren vrijwel nihil wordt.

Niet veel wordt van buiten betrokken. Natuurlijk de gietijzeren frames maar die worden uiteindelijk met 24 karaats goud gespoten, waardoor er geen oxidatie kan optreden en het oppervlak mooi blijft. Mechanieken van Renner en de klavieren van Kluge worden naar eigen specificaties verwerkt. Snaren van Röslau worden in de fabriek zelf gesponnen. Er is een bijzonder aandacht voor ieder detail en daarbij worden onconventionele middelen niet geschuwd. Zo functioneert het linkerpedaal absoluut geluidloos door enkele rondjes van teflon in de speeltafel.

Beter en beter

De kers op de taart van het bezoek aan Fazioli was het recital dat Boris Giltburg gaf in de concertzaal bij de fabriek. Vader en zoon Fazioli toonden zich zeer content met het concert, waarbij Boris Giltburg de Fazioli in al zijn dimensies liet klinken. Het commentaar van Luca Fazioli was tekenend voor de instelling van de unieke pianobouwer: 'Het contact met musici zoals Boris is voor ons de motor achter onze inspanning om het steeds nog maar weer beter te doen.' En de liefde komt van twee kanten. Op een affiche in de hal bij Fazioli schreef Boris Giltburg: 'Thank you from all my heart for creating pianos that

Een blij Boris Giltburg na zijn recital

are unparalleled in the world today – Time after time I fall in love with them. Looking forward to many more!

ERIC SCHOONES

Ook een bezoek aan de befaamde Accademia Pianistica Incontri Col Maestro in Imola, gevestigd in het middeleeuwse kasteel van de stad, stond op het programma. Hier was het gezelschap getuige van een les door Leonid Margarius, al sinds 1995 verbonden aan de school en nog ooit leerling van Regina Horowitz, de zus van Vladimir.

v.l.n.r. Yannick Van de Velde, Paolo Fazioli, Klaus Hellwig, Mi-Joo Lee en Benedikte Van Garsse en Chris Taerwe van Quatre Mains.

Fazioli in Sint Niklaas

Ook in Vlaanderen werd een Fazioli-feestje gevierd, waarbij Paolo Fazioli zelf ook aanwezig was: Pianofest, medio maart gehouden in Sint Niklaas.

Initiatiefnemer en pianist Yannick Van de Velde is heel content over deze editie van Pianofest. 'Alle concerten waren op voorhand uitverkocht, er waren bezoekers uit Frankrijk en deelnemers aan de masterclasses zelfs uit Amerika. Het niveau was erg hoog. Ik heb een ongelooflijke Gaspard de la Nuit gehoord.' Ook waren er piano's in de straten van Sint Niklaas. 'We willen geen elitair festival zijn en ondanks het koude weer was het toch ook buiten zeer geslaagd.'

Het concert met vier Fazioli's was natuurlijk het hoogtepunt van het festival en Paolo Fazioli toonde zich enthousiast. Yannick van de Velde heeft goede hoop dat hij er over twee jaar weer bij is. 'Het contact met hem is zeer inspirerend. Als perfectionist hecht hij grote waarde aan het kleinste detail. Hij heeft ook een geweldig geheugen en kent de serienummers van zijn piano's van buiten. Hij wist ook nog precies wat ik zes of zeven jaar geleden speelde tijdens concerten. Het is een fijne man met een heel warme persoonlijkheid.' Ook voor Benedikte Van Garsse van Quatre Mains, de

Vlaamse importeur van Fazioli, kijkt met veel plezier terug op Pianofest. 'We hebben een goede samenwerking met Fazioli en we zitten op dezelfde lijn qua creativiteit in onze presentaties. Bij Quatre Mains bieden we een totaalbeleving, met onze bed & breakfast en concerten. Bekende artiesten komen bij ons studeren. Dat alles past goed bij Fazioli en het lukt ons om zijn instrumenten meer onder de aandacht te brengen. 'Ook omdat steeds meer jonge toppianisten op zoek zijn naar nieuwe klanken. Ze staan open voor verschillende merken piano's. En Fazioli trekt met zijn high-end imago ook weer een specifiek publiek.' Het was voor een aantal technici ook bijzonder interessant om hem nu eens te ontmoeten. 'Met een technisch verhaal is Fazioli in z'n element en dat past helemaal bij zijn missie: elk instrument, elk toestel of apparaat gemaakt door de mens, mag en moet onderhevig zijn aan verdere innovaties met respect voor wat er al bestaat.' Benedikte Van Garsse denkt ook dat een dergelijk festival zeer belangrijk is voor de pianosector. Het publiek en de pianisten kunnen hier, net zoals bij concoursen, kennis maken met de Fazioli vleugels en dat is heel waardevol.'

Quatre Mains Klaviercentrum
Kwaadham 52, 9000 - Gent
Tel.: +32 9 233 80 59
E-mail: mail@quatremains.gent
www.quatremains.gent